

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 132/2024-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného Advokátska kancelária STAHOVCOVÁ, s.r.o., Karpatská 6, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava II v konaní sp. zn. B4-17P/99/2021 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava II v konaní sp. zn. B4-17P/99/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava II **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. B4-17P/99/2021 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré je Mestský súd Bratislava II **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Mestský súd Bratislava II **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 31. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť o dieťa podľa čl. 41

ods. 4 ústavy a práva na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B4-17P/99/2021. Žiada prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a o priznanie finančného zadost'učinenia 15 000 eur a náhrady trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 132/2024-16 zo 7. marca 2024 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť v celom rozsahu na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská a sťažnostná argumentácia

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní vedenom pred mestským súdom (predtým Okresným súdom Bratislava IV) o úpravu práv a povinností k maloletým deťom, v ktorom je v procesnej pozícii navrhovateľa, dochádza k zbytočným prietáhom. Návrh bol podaný 16. augusta 2021 a sťažovateľ sa domáha najmä úpravy styku s maloletými deťmi, ktorý sa v súčasnosti nerealizuje, a to napriek vydanému neodkladnému opatreniu.

4. Sťažovateľ popísal priebeh napadnutého konania, zdôraznil, že od jeho začatia uplynuli už 2 roky a 6 mesiacov, pričom možno konštatovať neefektivitu v postupe súdu v napadnutom konaní. V živote detí v danom veku ide o mimoriadne dlhý čas, počas ktorého nepochybne dochádza k formovaniu ich postojov, k strate alebo nadobudnutiu vzťahovej väzby na rodiča. Množstvo vecí pridelených na rozhodnutie zákonnému sudcovi, reforma súdnej mapy a ani náročnosť vecí však nemôže byť na prekážku toho, aby bolo dodržané právo sťažovateľa na konanie bez prietáhov, najmä v takej citlivej veci, ako je rozhodovanie o právach a povinnostiach k maloletým deťom.

5. Sťažovateľ je toho názoru, že neprispel k vzniku prietáhov v napadnutom konaní. Dĺžka trvania jeho právnej neistoty v okolnostiach prípadu v spojitosti s obmedzenou možnosťou styku s maloletými (upraveného len neodkladným opatrením) zasiahla do jeho práva na starostlivosť o maloletých a ich výchovu a na rodinný život v miere, ktorá odôvodňuje vyslovenie porušenia práv podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru, pričom následky takéhoto zásahu sú nezvratné a ťažko reparovateľné.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

6. Mestský súd uviedol chronologický prehľad jednotlivých úkonov v napadnutom konaní a konštatoval, že konal plynulo podľa možností zákonného sudcu a administratívneho aparátu s prihliadnutím na zaťaženosť súdnych oddelení, množstvo pridelených vecí a potrebu uprednostniť spory, ktoré do oddelení napadli skôr ako návrh v posudzovanom prípade, a veci, ktorých vybavenie neznesie odklad. Kontinuálne vykonával úkony smerujúce k meritórnemu ukončeniu veci a 18. marca 2024 bol vo veci vyhlásený rozsudok. Na trvanie konania mala vplyv aj potreba nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru psychológie vrátane jeho predĺženia z dôvodu indikovaného znaleckého psychiatrického vyšetrenia otca, súčasne prebiehajúce konanie o nariadenie výchovného opatrenia, návrhy rodičov na neodkladné úpravy v priebehu meritórneho konania a súvisiace procesné úkony vrátane odvolania matky.

7. Na druhej strane však mestský súd uviedol, že celková dĺžka konania sa objektívne, aj s prihliadnutím na predmet konania, môže javiť ako neprimeraná.

8. Podľa mestského súdu konanie nie je právne zložité, avšak dôvodom dĺžky konania boli skutkové okolnosti spojené s animóznym vzťahom medzi rodičmi detí majúcim korene (okrem iného) aj v otcom detí nespochybňovanej závislosti na alkohole (v minulosti, pred začatím konania), nedôvere matky voči otcovi, voči jeho schopnosti sa z tejto závislosti vymaniť a riadne poskytnúť deťom starostlivosť a aj postoji matky vo vzťahu k realizácii styku detí.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

12. Vo vzťahu k právnej a faktickej zložitosti vecí, kde ide o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom, ústavný súd konštatuje, že vec sťažovateľa nemožno považovať za zložitú po právnej stránke, pripúšťa však, že konania s takýmto predmetom sú spravidla zložitejšie po skutkovej stránke, najmä v prípade, ak je potrebné vykonať znalecké dokazovanie, v danej veci pre posúdenie psychického stavu maloletých, ich vzťahu k rodičom a posúdenie duševného stavu otca, alebo preskúmať ďalšie relevantné skutočnosti. Napriek uvedenému však ústavný súd zároveň dodáva, že svojou povahou ide o konanie, v ktorom sa vyžaduje sústredený efektívny postup súdu

tak, aby čo najskôr bola odstránená právna neistota účastníkov konania. Napadnuté konanie má priamo vplyv na kvalitu života maloletých, preto si takéto konania vyžadujú mimoriadnu starostlivosť a pozornosť súdu, ktorá by mala viesť k efektívnemu a rýchlemu postupu v konaní.

13. Ústavný súd pri hodnotení okolností prípadu a predovšetkým pri posudzovaní dĺžky konania zhodne s ESLP (napr. H. v. United Kingdom z 8. 7. 1987) prihliadol aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletých detí a ich osobného statusu, ktoré si vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02). Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným priet'ahom (m. m. I. ÚS 419/2015).

14. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom.

15. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu (resp. Okresného súdu Bratislava IV ako jeho právneho predchodcu) z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu napadnutého konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia mestského súdu a z predloženého súdneho spisu. Súd postupoval v konaní bez výrazných období nečinnosti, avšak celková dĺžka konania 2 roky a 7 mesiacov (od jeho začatia do vydania rozsudku v napadnutom konaní 18. marca 2024) je vzhľadom na jeho predmet neprimeraná, čo uznal vo svojom vyjadrení aj mestský súd. K uvedenej dĺžke konania prispeli dlhšie časové úseky medzi niektorými úkonmi konajúceho súdu, teda jeho niekedy nedostatočne promptný postup vzhľadom na predmet konania. Príkladom uvedeného je ustanovenie kolízneho opatrovníka maloletým až po vyše 4 mesiacoch od začatia konania alebo nariadenie termínu pojednávania 29. septembra 2023 po doručovaní rozhodnutia odvolacieho súdu 30. júna 2023, keď v časovom úseku takmer troch mesiacov mestský súd rozhodol len o priznaní odmeny znalcovi (uznesením z 9. augusta 2023).

16. Vo vzťahu k obrane mestského súdu spočívajúcej v argumentácii o zaťažnosti súdnych oddelení a množstve pridelených vecí ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

17. K celkovej dĺžke konania nepochybne prispeli aj návrhy sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia, na uloženie výchovného opatrenia a súvisiace procesné úkony. Ústavný súd k tomu uvádza, že využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi na presadzovanie a uplatňovanie jeho práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné priet'ahy (m. m. I. ÚS 31/01). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

18. Zvážiac všetky uvedené skutočnosti, berúc do úvahy predmet konania podmieňujúci prísnejšie hodnotenie jeho priebehu, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť o dieťa podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a práva na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru:

19. Pokiaľ ide o s'ťažovateľom uplatnenú námietku porušenia jeho základných práv zaručených čl. 41 ods. 4 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že nezistil takú intenzitu zbytočných priet'ahov v namietanom konaní, ktorá by mala za následok zásah až do samotnej podstaty označených hmotných práv s'ťažovateľa, a teda by mu umožnila urobiť záver o ich porušení. Z predloženého súdneho spisu vyplýva, že s'ťažovateľ sa v určitom rozsahu s deťmi stretáva, predovšetkým so synom, ktorý kontakt s ním neodmietal a s ktorým bol v lete 2023 aj na zahraničnej dovolenke. Styk s'ťažovateľa so synom bol v napadnutom konaní upravený aj neodkladným opatrením z 11. apríla 2023, ktoré bolo 14. júna 2023 potvrdené aj odvolacím súdom. Pokiaľ ide o dcéru s'ťažovateľa, tá pravidelné stretávanie s otcom odmietala a z predloženého znaleckého posudku vyplýva, že z psychologického hľadiska by nebolo vhodné ju k stretávaniu nútiť, čo s'ťažovateľ aj akceptoval. Zároveň zo zápisnice z pojednávania konaného 13. decembra 2023 je zrejmé, že s'ťažovateľ dcéru vozí z tréningov, teda aj s ňou bol do istej miery styk zachovaný. V uvedenej časti preto ústavný súd ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

20. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým postupom došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. S'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 15 000 eur, čo odôvodnil psychickou vyčerpanosťou z prebiehajúceho súdneho konania, stratou šance vybudovať si s maloletými plnohodnotný vzťah aj v dôsledku dĺžky konania a prehĺbením krízy rodinných vzťahov.

23. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

24. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného mestským súdom, resp. jeho právnym predchodcom, ako aj na jeho už uvedený nedostatočne promptný postup v niektorých úsekoch konania, berúc do úvahy predmet konania na mestskom súde a jeho význam pre sťažovateľa, správanie sťažovateľa, ale aj istý stupeň skutkovej zložitosti veci, skutočnosť, že vo veci už bolo rozhodnuté rozsudkom z 18. marca 2024, hoci zatiaľ neprávoplatne, majú tiež na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je len zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie 1 000 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania 856,75 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 343,25 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 13,73 eur. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty 20 %, keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou tejto dane.

28. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu